

Filozofie pěveckého dua **KCHUN** je opřená o druhý hexagram nejstarší čínské knihy I-ting – Knihy proměn. Slovo „kchun“ znamená Země a vyjadřuje přijetí. S tímto sentimentem pracují interpreti ve vzájemné shodě dvou hlasů, splynutí myslí dlouholetých hudebních kolegů a přátel v jednu řeč. Martin Prokeš a Marek Šulc přijímají dar hlasu, stejně jako výzvu a možnost tuto proměnnou darovat. KCHUN je pro ně přirozenou cestou další spolupráce, službou lidem, sobě samým a Bohu. Projekt bývá při koncertním provedení doplněn o videoart reflektující témata jednotlivých částí hudebního předeva z dílny akademického malíře Atily Vöröse a VJ Rudolfa Živce.

Martin Prokeš vystudoval teplickou konzervatoř a poté pokračoval ve studiu v Praze na HAMU ve třídě profesorky Magdaleny Hajóssyové. Jako sólista vystupoval se Severomoravskou filharmonií Olomouc, Filharmonií Hradec Králové a Janáčkovou filharmonií. Podílel se na provedení Oratoria ke svatému Mikuláši Benjamina Brittena či Matoušových pašijí Johanna Sebastiana Bacha. Spolupracuje se soubory zabývajícími se historicky poučenou interpretací staré hudby, jako jsou Musica Florea, Ensemble Inégal nebo Capella Regia. Dvacet let byl členem souboru Schola Gregoriana Pragensis a dvanáct let také jeho manažerem. Jako zakladatel a ředitel již osmnáctý rok stojí v čele festivalu Lípa Musica a je členem správní rady Nadačního fondu Ozvěna pomáhajícího dětem se sluchovým postižením.

Marek Šulc na pražské HAMU vystudoval zpěv (prof. Miloslav Podskalský) a hudební management. Pod vedením Martina Haselböcka se několikrát účastnil mistrovských kurzů barokní hudby v rakouském Gmundenu. V letech 2004–2018 byl členem souboru Schola Gregoriana Pragensis. Pravidelně spolupracuje se soubory Collegium 1704 nebo Cappella Mariana. V roce 2010 účinkoval jako člen vokálního ansámblu na několika koncertech Bobbyho McFerrina. Je členem umělecké rady festivalu Lípa Musica a hudebním ředitelem rádia Classic Praha.

Vladimír Javorský po studiu herectví na JAMU v Brně působil v letech 1986–1991 v brněnském Divadle Husa na provázku, kde se výrazně podílel na řadě představení. Další jeho angažmá bylo v letech 1993–1996 v pražském Činoherním klubu (např. Andrew v Sexu noci svatojánské, Figaro ve Figarově svatbě aj.). Jeho jméno se od tohoto období objevuje i v dalších divadlech, kde občas hostuje (Divadlo Archa, Viola, Divadlo v Řeznické, Divadlo v Dlouhé ad.). Členem Činohry Národního divadla se stal v roce 1999 (titulní role v Shakespearově Hamletovi a Klicperově Hadriánovi z Římsů, Kniže Myškin v adaptaci Dostojevského Idiota, Kotrlý v Havlově Pokoušení a mnoho dalších). Na Nové scéně hostoval v mlúvené roli v komorní opeře Toufar. Vladimír Javorský má na svém kontě asi padesát filmových a televizních rolí (např. Největší z pierotů, Báječná léta pod psa, Poupata, Čapkovy kapsy, Nevinné lži, Andělě všedního dne, Americké dopisy, Bylo nás pět, Já, Mattoni, Bohéma aj.). K nejvýznamnějším oceněním jeho umění patří Český lev a Cena české filmové kritiky za hlavní mužský herecký výkon ve filmu Poupata z roku 2011.

Atila Vörös pochází z Dunajskej Stredy, na jižním Slovensku. V roce 1984 absolvoval střední umělecko-průmyslovou školu v Bratislavě. Po studiích pracoval jako výtvarník ve filmových ateliérech Koliba, kde se podílel na filmech Juraje Jakubiska nebo Jána Luthera. V roce 1995 absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze do oboru Klasická malba pod vedením profesora Bedřicha Dlouhého. Po studiích se vrátil do Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě, kde se podílel na vzniku samostatné Galerie Jídelna. Vedle činnosti restaurátorské a galerijní se věnoval malbě a sochařství ve výtvarného ateliéru Eastern. Od roku 2002 je na volné noze a věnuje se výtvarné činnosti – malbě, sochařství, knižním ilustracím apod.

Rudolf Živec je jednou z mála osobností, které definovali výraz „VJing“ v Česku a staly se jeho zakladateli. Působí v České Lípě a od roku 1999 s přáteli vymýšlí metody, jak ozvláštnit hudební performance pohyblivým obrazem. Je autorem přístrojů na přepínání videí, tvoří obsah pomocí videomixů, kamer a jiných zdrojů signálu. Jeho umění se vyvíjí s vývojem moderních technologií. Za svou kariéru spolupracoval s mnoha významnými umělci na poli elektronické, alternativní a vážné hudby v Čechách i v zahraničí. V současnosti spolupracuje s akademickým malířem Atilou Vörösem. Originálním propojením pohyblivého obrazu a kresby hledá spojení mezi zvukem a prostorem, diváky a interprety, a to zcela jedinečnou a nepřenositelnou formou.

Purgatio

kchun

Martin Prokeš
Marek Šulc
Vladimír Javorský

Ķchun Purgatio

Creator omnium – Tvůrce

Hymnus Primus parens hominum

František z Assisi: Píseň tvorstva

Kyrie Imense Conditor

Tropus super Libera me Domine Creator omnium rerum Deus

Mors – Smrt

Conductus Veni redemptor gencium

Dante Alighieri: Božská komedie (Peklo, Zpěv 1,1–27)

Leich Vanitas Vanitatum

Conductus Si Deus est animus

Zjevení sv. Jana (4,1–11; 5,1–5)

Infernum – Peklo

Antiphona Aperite mihi portas justitie / Ps. 117 Confitemini Domino

Hymnus Audi tellus, audi magni

Dante Alighieri: Božská komedie (Peklo, Zpěv 14,18–42)

Conductus Quis dabit capiti meo

Žalm 51 (50) Smiluj se nade mnou, Bože

Lauda Convertite o Signore

Purgatorium – Očistec

De Lamentatione Jeremiae Prophetae

Prosa Portum in ultimo

Žalm 114 (113) Když Izrael vyšel z Egypta

Conductus In hoc ortus occidente – improvizace

Dante Alighieri: Božská komedie (Očistec, Zpěv 2,1–24)

Jacopo da Bologna: Madrigale Lo lume vostro

Paradisum – Ráj

Sanctus O quam dulciter voces ibi resonant

Johannes de Florentia: Madrigale La bella stella

Dante Alighieri: Božská komedie (Ráj, Zpěv 7,1–48)

Hymnus Urbs Jerusalem beata

Benedicamus Benigno voto

Ķchun:

Martin Prokeš – tenor / Tenor

Marek Šulc – baryton / baritone / Bariton

Vladimír Javorský – recitace ze záznamu

Atila Vörös, Rudolf Živec – kresba světlem a videoart

„Motorem katolické křesťanské víry v onen svět je především touha po nebi, jež k sobě duše z očiště přitahuje v jediné nepřetržité řadě návratů k Bohu...“

(Jacques Le Goff: Zrození očiště)

Velkým okamžikem dějin křesťanství bylo zrození očiště. Toto „třetí místo“ nemá zakotvení v Písmu, přesto se stalo součástí křesťanského myšlení, součástí představy o onom světě. „Čistota“, „očista“, „očištění se“ – význam těchto slov v křesťanské nauce středověku mě inspiroval k vytvoření dramaturgie projektu, který jsem výmluvně nazvala **Purgatio/Očištění**. K tématu očiště bylo již kousek, stačilo otevřít Božskou komedii Danteho a začíst se do veršů. Dante Alighieri (1265–1321), florentský básník, na kterého se často pohlíží jako na symbol středověku, vytvořil snad nejvznešenější obraz očiště, jaký lidský duch zrodil. Danteho ambicí bylo interpretovat Boží hlas. Komedie si nárokuje místo třetího Písma, jakéhosi apokryfního evangelia. I proto se stává kostrou projektu a povede nás tak, jako Vergilius či Beatrice vedli Danteho po zajisté nesnadné cestě k ráji.

Téměř sto let před Dantem vyjádřil František z Assisi (1181–1226) ve své Písni tvorstva, kdo je tvůrcem všeho. Naprosto přechází výtvoří lidské civilizace a hovoří, inspirován žalmy a knihou Danielovou, pouze o Božích výtvořech. Můžeme za tím sledovat nejen hlubokou víru a fascinaci, ale i určitou bázeň před skutky Nejvyššího. Creator omnium – tedy Tvůrce všeho – je téma, které otvírá naše CD a které bylo aktuální nejen po celý středověk, ale celou historii křesťanství. Stejně tak to byla smrt, peklo, očistec a ráj.

Autorkou úvodní hymnu *Primus parens hominum* o stvoření je žena (jak příznačné pro 12. století!), Herrad († 1195), abatyše z alsaského kláštera Hohenburg. Tento strofický zpěv nalezneme v encyklopedii Hortus deliciarum (Zahrada potěšení), bohatě ilustrovaném kompediu různých znalostí, určeném pro schovanky kláštera, které Herrad částečně sepsala a revidovala. Stejněho žánru liturgického zpěvu, avšak o několik století staršího, je i hymnus *Urbs Jerusalem beata* (7./8. století), který byl, stejně jako hymnus *Audi tellus* z 9. století, inspirován textem Zjevení sv. Jana – zobrazuje město okrášlené pro svého ženicha, svatý chrám přirovnávaný ke svatému městu, novému Jeruzalému.

Od 12. století se stal velmi populárním tzv. conductus. Šlo o jedno- či vícehlasý zpěv, který byl komponován současně s novým poetickým textem. Významným pramenem, obsahujícím tyto zpěvy, je tzv. Codex Las Huelgas, který vznikl na počátku 14. století ve španělském cisterciáckém klášteře Santa María Real de Las Huelgas v Burgos. Obsahuje skladby typické pro první polovinu 13. století (pro tzv. Notredamskou školu) – skladby objevující se i v dalších evropských pramenech (conducty *Veni redemptor gencium*, *In hoc ortus occidente*, *Si Deus est animus*). Unikátní v kontextu již zmíněného repertoáru tohoto hudebního druhu je conductus-planctus (pláč) *Quis dabit capiti meo*, zkomponovaný na již existující biblický text proroka Jeremiáše. Stejně tak je jedinečný nápěv Jeremiášovy lamentace (*De Lamentatione Jeremiae Prophetae*) z rukopisu benediktinského kláštera Santo Domingo de Silos, taktéž v provincii Burgos.

Doposud jsme hovořili jen o skladbách zahraniční proveniencí. České země ve středověku však měly svá specifika. Zároveň byly nejen politicky, ale i kulturně provázány s Evropou, proto v domácích pramenech nacházíme repertoár zahraniční proveniencí, který bychom ani neočekávali. Je tomu tak např. u repertoáru tropů – textových a hudebních přídavek k již existujícím melodiím. Významným pramenem s těmito zpěvy je tropář, který byl nazván podle prvního domácího reformátora liturgického zpěvu děkana Víta († 1271). Na našem CD z tohoto rukopisu uvádíme tropus *Imense Conditor* k mešnímu zpěvu *Kyrie*. Tropus *O quam dulciter voces ibi resonant* ke zpěvu *Sanctus* pochází z pramene z 2. poloviny 14. století, spojeného s nově založenou pražskou univerzitou. V případě tohoto tropu však nejde o domácí produkt, stejně tak jako tropus *Domine Creator omnium* jej nacházíme i v jiných starších či mladších evropských pramenech, a to v různých verzích, tedy v jednohlasé, ale i vícehlasé podobě. Již zmíněný rukopis (označený signaturou V H 11) obsahuje mnoho dalších forem, např. lejchy – oblíbenou písňovou formu 2. poloviny 14. století (např. lejch *Vanitas vanitatum* o marnostech světa).

Hudba, která vládla českému 14. století, se výrazně lišila od té, která se provozovala ve stejném období v Itálii. Tomuto období – zvanému trecento – panoval madrigal, v našem případě představující dvojhlasou písňovou formu, značně virtuózní a rytmicky specifickou. Do Itálie nás přenesou dva autoři, o více než generaci mladší než Dante: Jacopo da Bologna (činný od r. 1340, † 1386) svým madrigalem *Lo lume vostro* a Johannes de Florentia (činný v polovině 14. století) madrigalem *La bella stella*. Oba dva byli přední představitelé ars nova, nového umění, které ovládlo zejména ve Francii a Itálii hudební kulturu 14. století.

Vrátíme-li se k repertoáru tropů, v kontextu tohoto repertoáru jsou specifickým druhem tropy k *Benedicamus Domino* – závěrečným děkovnému zpěvu hodinek officia. I my na konci poděkujeme – dvojhlasým *benedicaminem Benigno voto* ve formě organa z již zmiňovaného Codexu Las Huelgas. Formou organa se vracíme k repertoáru raného vícehlasu. Jeho krásu, svobodu a zároveň i pevný řád zcela vystihuje mystické *Portum in ultimo*.

Barbora Kabátková
koncept a dramaturgie